

PHÂN TÍCH TÂM TRẠNG CỦA NHÂN VẬT TRỮ TÌNH TRONG BÀI THƠ VỘI VÀNG CỦA XUÂN DIỆU

1. Dàn ý phân tích tâm trạng nhân vật trữ tình

a. Mở bài:

- Xuân Diệu là nhà văn nổi tiếng của dân tộc Việt Nam, những sáng tác của ông chủ yếu viết về tình yêu thiên nhiên, yêu đất nước và trong đó tình cảm của con người cũng xuất hiện rõ nét trong tác phẩm, trong đó bài thơ Vội Vàng là một trong những bài thơ như thế.

b. Thân bài:

- Với việc miêu tả tinh tế và cách xây dựng nhân vật sâu sắc, tác phẩm để lại cho người đọc bài thơ với nhiều cung bậc cảm xúc tinh tế và giàu giá trị to lớn trong tác phẩm.

- Nhân vật trữ tình trong bài thơ đã được tác giả miêu tả tinh tế, sâu sắc mang nhiều ý nghĩa to lớn không chỉ đối với người đọc mà nó để lại cho người đọc nhiều xúc cảm trước khung cảnh thiên nhiên rộng lớn, ở đó con người có những cảm xúc đặc biệt.

- Với việc xây dựng nhân vật điển hình, mang nhiều dòng cảm xúc trữ tình, nhân vật trữ tình ở đây được tác giả miêu tả với nhiều trạng thái tâm lý được thể hiện qua các khổ thơ.

- Nhân vật trữ tình trong câu chuyện có những cảm giác yêu thương trước khung cảnh thiên nhiên, vội vã sống và tận hưởng tuổi thanh xuân của mình.

- Cách xây dựng nhân vật tinh tế, diễn ra theo dòng thời gian và không gian, nhân vật trữ tình sống và thể hiện cảm xúc của chính mình trong dòng tâm lý, muốn tận hưởng và lưu giữ những trạng thái của tuổi thanh xuân.

- Nhân vật trữ tình say đắm với tình yêu tuổi trẻ, say đắm trước cuộc sống của tuổi trẻ, những hình ảnh đó thể hiện sự nhẹ nhàng, tinh tế qua cách thể hiện những nét tính cách điển hình, sâu sắc và mang nhiều ý nghĩa to lớn.

- Tình yêu thiên nhiên của những nhân vật trong bài thơ, cùng với những cung bậc, cảm xúc trong tình yêu.

- Những nỗi nhớ và sự da diết của nhân vật xuất hiện trong câu chuyện ngày càng thể hiện những đắm say, cuồng nhiệt của tình yêu tuổi trẻ, những điều đó thật nhanh và da diết trong trái tim của người thi sĩ.

c. Kết bài:

- Tâm trạng của người thi sĩ ngày càng da diết, mang những tình cảm cuồng nhiệt, nhẹ nhàng, da diết trong trái tim người thi sĩ.

2. Cảm nhận về tâm trạng của nhân vật trữ tình

Xuân Diệu là một nhà thơ tiêu biểu trong phong trào thơ mới. Ông được ngợi ca là “ông hoàng thơ tình”, “nhà thơ của tình yêu” bởi hồn thơ nồng nàn, da diết, đi theo tiếng gọi của tình yêu. Dường như những vần thơ của ông là nỗi lòng của chính ông. Bài thơ Vội vàng là một bài thơ như vậy, bài thơ ca ngợi vẻ đẹp của thiên nhiên, cũng như nói về tình yêu nồng cháy của con người khi đứng trước vẻ đẹp đó.

Trong bài thơ, tâm trạng của nhân vật trữ tình có diễn biến vô cùng phức tạp. Khi thì say đắm đến cuồng nhiệt, nhưng rồi có lúc lại trầm xuống, lảng đờng một cách da diết. Thiên nhiên trong con mắt của nhân vật trữ tình hiện lên với những gì đẹp đẽ nhất.

Xuân Diệu yêu cuộc sống tha thiết, nồng nàn. Theo nhà thơ, cuộc sống là tất cả những lạc thú vật chất, tinh thần cùng với những gì trần tục và thanh cao của nó. Bài thơ "Vội vàng" cho người đọc thấy thi nhân đang trải lòng mình ra mà viết và bày tỏ cho hết tình cảm chân thành đối với cuộc đời.

Bàn về lẽ sống của Xuân Diệu, có rất nhiều ý kiến khác nhau. Có người cho rằng lẽ sống vội vàng của nhà thơ bắt nguồn từ nhận thức về thời gian vô hạn và kiếp người hữu hạn. Cái đáng quý nhất của con người là cuộc sống cho nên phải tranh thủ chớp lấy từng khoảnh khắc để sống. Ý kiến khác cho rằng Xuân Diệu yêu tha thiết, yêu say đắm cuộc sống nên rất sợ mất nó. Trong khi yêu, Xuân Diệu đã cảm thấy tình yêu đang mất nên luôn ở trong tâm trạng hoảng hốt, lo âu, chột vui, chột buồn. Chính vì vậy nên dù là yêu cảnh hay yêu người, Xuân Diệu cũng đều ngấu ngiến, vồ vập, vội vàng.

"Cái tôi" của tác giả trong bài thơ này được thể hiện ở hai trạng thái đối lập mà thống nhất của tâm hồn: lúc mãnh liệt đến cuồng si, lúc lại da diết, lắng sâu. Đọc kĩ bài thơ, chúng ta sẽ nhận ra diễn biến tâm trạng của nhân vật trữ tình: lúc phơi phơi yêu đời, lúc sôi nổi, cuồng nhiệt như núi lửa phun trào, lúc lại băng khuâng, lo lắng.

Đang hân hoan, vui sướng vì tình yêu, vì mùa xuân đến ngập tràn niềm vui, vậy mà như chợt nhận ra điều gì đó khiến cho nhân vật bỗng chững lại. Từ "nhưng" làm cho giọng thơ trở nên chùng xuống, lắng lại đôi chút. Hân hoan là vậy nhưng tâm trạng lại chuyển sang "vội vàng một nửa". Tại sao lại phải vội vàng? Có lẽ bởi vì thiên nhiên dù đẹp đến thế nào cũng không thể giữ mãi vẻ đẹp đó. Hoa nào rồi cũng phải tàn, chim nào rồi cũng đến lúc sẽ ngừng hát, thời gian trôi đi, con người dù muốn cũng không thể thay đổi được điều gì. Đọc đến đây ta có thể cảm nhận được rằng, nhà thơ Xuân Diệu yêu thiên nhiên và cuộc đời một cách vô cùng mãnh liệt. Bên cạnh đó, ta cũng thấy được thái độ sống rất tích cực của Xuân Diệu. Con người cần phải sống sao cho thật có ích, có ý nghĩa với cuộc đời, để dù cho có chuyện gì xảy ra thì ta cũng không có gì phải nuối tiếc.

Nhà thơ muốn đoạt quyền của tạo hóa, đảo ngược quy luật tự nhiên. Muốn tắt nắng đi, muốn buộc gió lại, cái ham muốn lạ lùng ấy hé mở cho chúng ta thấy lòng yêu bông bột, vô bờ của nhà thơ đối với con người, cuộc sống, với thế giới thắm sắc đượm hương đang trải rộng trước mắt. Dường như Xuân Diệu đã chỉ cho chúng ta thấy rõ cái nghiệt ngã của tạo hóa để rồi sau đó từ từ lý giải lẽ sống vội vàng của mình.

Thiên nhiên và cuộc sống được Xuân Diệu cảm nhận theo một cách riêng. Với nhà thơ, đây là một thiên đường trên mặt đất. Cái thiên đường đầy hương sắc đó hiện ra trong bài thơ vừa như một khu vườn tình ái của vạn vật đương buổi xuân thì, vừa như một người tình đầy quyến rũ. Xuân Diệu cảm nhận thiên nhiên mà thực chất là tình tự với thiên nhiên. Xung quanh nhà thơ, cảnh vật tưng bừng, rạo rục một sức sống đang lên, đầy hấp dẫn, lôi cuốn, khiến không ai có thể thờ ơ.

Đây là một thái độ sống rất tích cực, nó có thể đánh thức trái tim của mỗi con người, nhất là tuổi trẻ. Hãy cố gắng sống và tận hưởng cuộc sống tươi mới khi còn có thể, vì thời gian trôi đi không bao giờ quay trở lại.

3. Bình giảng về tâm trạng nhân vật trữ tình

Khi nhắc đến "ông hoàng thơ tình" thì chắc chắn người đọc sẽ nghĩ ngay đến Xuân Diệu, một hồn thơ nồng nàn, say đắm, cuồng nhiệt trong tình yêu. Những vần thơ của ông chính là nỗi lòng của chính mình. Bài thơ "Vội vàng" là một điệp khúc tình yêu say đắm, nồng nàn của một người đang yêu. Tâm trạng của nhân vật trữ tình trong bài thơ này khiến cho người đọc như hòa chung vào nhịp đập đó.

Vội vàng tuy là bài thơ trữ tình nhưng nó lại chứa đựng một triết lý sống cụ thể. Kết cấu bài thơ có thể chia làm hai phần, được phân cách bằng câu thơ ngắn: Ta muốn ôm. Phần trên nghiêng về trình bày những lí lẽ vì sao lại phải sống vội vàng? Thái độ sống ấy xuất phát từ nhận thức và quan niệm về hạnh phúc trần gian, thời gian và tuổi trẻ. Theo Xuân Diệu thì cuộc sống trần thế giống như một thiên đường kì thú với bao nguồn hạnh phúc dành cho con người. Nhưng những cảnh sắc ấy chỉ thực sự mang vẻ đẹp thần tiên trong buổi xuân thì của nó và con người chỉ tận hưởng được những lạc thú khi còn trẻ; trong khi đó tuổi trẻ lại vô cùng ngắn ngủi. Thời gian có thể cướp đi tất cả. Vậy chỉ có một cách là chạy đua với thời gian, là phải vội vàng mà sống. Đây là một triết lý tích cực và tiến bộ.

Phần dưới của bài thơ thể hiện những hành động vội vàng của nhân vật trữ tình trong khi hưởng thụ vẻ đẹp của đời. Nội dung cảm xúc thể hiện rõ ở những hành động vồ vập, ở trạng thái chệnh choáng của một "cái tôi" đang muốn tận hưởng thật nhiều hương sắc của khu vườn trần thế.

Hai phần này chuyển tiếp rất tự nhiên về cảm xúc và rất chặt chẽ về luận lí. Nó khiến cho bài thơ liền mạch và hoàn chỉnh, giống như một dòng chảy ào ạt, tự nhiên của tâm trạng. Đây chính là thành công đáng kể của bài thơ.

Tất cả tình và cảnh trong đoạn thơ này được tác giả miêu tả rất cụ thể: Tuần tháng mật của ong bướm, muôn hoa xuân nở rộ khoe sắc, khoe hương trên đồng nội xanh rì. Chồi non, lộc nõn cành tơ phơ phất, khúc tình si rộn rã của yến anh, ánh sáng chớp hàng mi. Đoạn thơ như tiếng reo vui hồn nhiên của đứa trẻ ngây thơ lạc vào khu vườn đầy hương sắc, rộn rã, tưng bừng bản nhạc đủ mọi thanh âm. Đối với Xuân Diệu, mỗi ngày mới là một niềm vui mới và cuộc đời tưởng như là chuỗi vui vô tận: Mỗi sáng sớm thần Vui hằng gõ cửa.

Điệp từ này đây lặp lại tới năm lần, như nhấn mạnh từng nét đẹp của vườn xuân, như giới thiệu sự phong phú bất tận của thiên nhiên với niềm hào hứng lạ thường, để rồi đi đến một so sánh rất độc đáo: Tháng giêng ngon như một cặp môi gần. Xuân Diệu có lối diễn tả tinh tế bằng sự chuyển đổi cảm giác, ông không nói tháng giêng đẹp mà nói tháng giêng ngon để đặc tả một sức sống mơn mớn, non tơ, quyến rũ. Là thi sĩ của tình yêu nên Xuân Diệu thấy giữa vẻ đẹp của thiên nhiên và vẻ đẹp thiếu nữ đương xuân có những nét tương đồng.

Mạch thơ bỗng có sự thay đổi. Trước niềm hân hoan, say đắm hương sắc đất trời, Xuân Diệu chợt nhận ra: Thiên nhiên đẹp nhưng không tồn tại mãi, rồi hoa kia sẽ tàn, chim cũng sẽ ngừng hát, thời gian thì vẫn cứ trôi. Cái tôi trữ tình dẫu muốn đoạt quyền tạo hóa cũng không thể khiến khoảnh khắc đó dừng lại.

Theo quan niệm của nhà thơ thì mùa xuân, tuổi trẻ và tình yêu là những gì đẹp nhất, "là những phần ngon nhất của cuộc đời". Thiên nhiên đẹp nhất lúc xuân sang; đời người đẹp nhất tuổi xuân thì; tình yêu đẹp nhất khi đi đôi với tuổi trẻ. Nhưng trớ trêu thay là tạo hóa - đáng vô hình sáng tạo ra cái đẹp và cũng lạnh lùng huỷ diệt cái đẹp. Mùa xuân và tuổi trẻ đều vô cùng ngắn ngủi. Thời gian sẽ cuốn trôi hết thảy: Xuân đương tới, nghĩa là xuân đương qua, Xuân còn non, nghĩa là xuân sẽ già. Cho nên con người phải vội vàng tận hưởng mọi sắc màu cùng hương thơm, mật ngọt của đời.